

UDDANNELSER FOR FREMTIDEN

Q&A

1. Hvad synes I om planen om at forkorte kandidatuddannelserne med 1 år?
2. What do you think of the plans to shorten education programs by 1 year?
3. What significance do you think it has for the future of education programs that they are shortened by 1 year?
4. Do you think that the cut to master's programs will affect your well-being?
4. Will it affect your choice of education programs in the future be 1 year shorter, the short ones be more or less attractive and B programs (and students)?
5. Do you think that shorter Master's programs will give you a better connection with the job market when returning to the programs after 2-3 years given the right to do so?
6. Hvad synes I om, at det sjette SU-år bliver skåret væk - så der fremover kun er SU til den tid uddannelsen varer?
6. What do you think about the sixth SU year so that from now on there is only SU for the duration of the education?

UDSPIL OM
VIDEREGÅENDE UDDANNELSER
RADIKALE VENSTRES FOLKETINGSGRUPPE
MAJ 2023

B

INDLEDNING

Dansk økonomi er netop forbedret med 16 milliarder kroner. Det ændrer forudsætningerne for de igangværende forhandlinger om fremtidens uddannelser og giver en unik mulighed for at satse på mere og ikke mindre uddannelse i Danmark.

Radikale Venstre foreslår derfor, at regeringen åbner for en ny og fordomsfri debat om, hvordan vi bedst indretter fremtidens uddannelser – uden på forhånd at have bundet sig til at skulle nå et bestemt arbejdsudbud eller et bestemt omfang af nedskæringer på universitetsuddannelserne.

Ligesom regeringen og alle andre partier ønsker vi radikale en massiv styrkelse af både erhvervsuddannelser og velfærdsuddannelser. Og ligesom alle andre vil vi også gerne skabe mere fleksible vej gennem uddannelsessystemet. Eksempelvis ved at skabe bedre muligheder for at overføre merit, mere efter- og videreuddannelse samt flere erhvervs-kandidater. Men ikke ved krone for krone at skulle forringe andre uddannelser, herunder velfungerende kandidatuddannelser. Radikale Venstre ønsker reformer, der styrker alle uddannelserne og som øger uddannelsesniveaut i Danmark. Det gælder også vores universitetsuddannelser. Det er ikke tid til at presse de unge mere, og der har aldrig været mere brug for at investere i fremtidens generationer.

RADIKALE VENSTRE VIL:

INVESTERE MERE I VORES UDDANNELSER OG I BEDRE LIVSMULIGHEDER TIL NÆSTE GENERATION

Investeringer i uddannelse sår frø til en stærkere fremtid. Frø, der kan vokse til mere trivsel og læring, vækst og velstand. Sår vi dem nu, vil fremtidige generationer høste frugterne. Smider vi dem væk for at finde arbejdsudbud blandt de studerende, snyder vi både os selv og den næste generation.

I Radikale Venstre vil vi investere i ungdommen i dag – for at kunne se samfundet blomstre i morgen. For uddannelse er det danske samfunds vigtigste råstof. Bedre uddannelse giver muligheder, gør os klogere, øger den sociale mobilitet, innovationen, konkurrencekraften og væksten i samfundet. Det gælder alle uddannelser uanset om de er faglige, professionsrettede eller akademiske.

Derfor er det svært at forstå, at vi for første gang nogensinde har en regering, der har sat sig et erklæret mål om at afkorte uddannelserne og derved sænke uddannelsesniveauet i Danmark.

ØGE ARBEJDSUDBUDET UDEN AT SKÆRE I UDDANNELSESNIIVEAUET. FOR BEDRE BALANCE MELLEM GENERATIONERNE I VORES VELFÆRD

Derfor ønsker Radikale Venstre ikke at føre uddannelsespolitik med det primære formål at presse flere unge hurtigt ud på arbejdsmarkedet. Færre og kortere uddannelser øger måske arbejdsudduddet på kort sigt, men på langt sigt giver det et fattigere samfund videre til næste generation. Med mindre viden, færre kompetencer og dårligere jobs.

HAVE BEDRE STUDIELIV FOR BÅDE UNGE OG ÆLDRE. MED FÆRRE LUKKEDE DØRE OG MINDRE PRES

Præstationspres, karakterræs og mistroivsel har taget overhånd. Men i stedet for at hjælpe de unge, har uddannelsespolitikken de seneste år handlet om at styre dem. Efter snævre politiske mål: Besparelser, udflytninger og afkorting af uddannelser og beskæring af SU'en.

Radikale Venstre ønsker et uddannelsessystem, der rummer flere unge og ældre – ikke færre – og som giver mening for både den enkelte og for samfundet. Et uddannelsessystem, hvor trivsel, fleksibilitet og kvalitet er i top, og der er gratis adgang hele livet. Så flere får adgang til karriereudvikling og gode jobs gennem hele arbejdslivet.

RADIKALE VENSTRES FIRE REFORMSPOR

Konkrete tiltag for erhvervsuddannelser og videregående uddannelser.

100 % meningsfuld fleksibilitet 0 % formålsløs forkortelse

- **Ægte fleksibilitet:** Korte kandidatuddannelser og fleksible erhvervs kandidatuddannelser skal være attraktive, frivillige tilvalgs muligheder for alle.
- **Der skal ikke skæres pladser** fra efterspurgte universitetsuddannelser.
- **Meningsfuld merit** skal udbredes.

Der er brug for mere trivsel - ikke et nyt præstationsræs

- **Trivselskommission** skal lynstartes.
- **Reform af karaktersystem og optagelsessystem** skal mindske præstationspres.
- **Studieåret skal svare til kalenderåret** (60 ECTS pr. år).

Garanteret og gratis videreuddannelse for alle - ikke kun de højtuddannede

- **Videreuddannelse skal gøres gratis for alle** – ikke kun ”afkortede” kandidater.
- **Erhvervsuddannelser og professionsuddannelser skal have garanti** for gratis videreuddannelsespladser senere i livet, så de åbner flere døre og bliver mere attraktive studievalg tidligt i livet.

Mere frihed og fordybelse - mindre fastlåst detailstyring

- **Massiv investering i faglig kvalitet** frem for tomt time-tællerri. I alle dele af uddannelsessystemet.
- **Loftet fjernes fra uddannelser i de store byer** og efterspurgte engelsksprogede uddannelser.
- **Gode muligheder for praktik, projekter og udveksling** skal fastholdes.

BEDRE ERHVERVSSKOLER

Der er et erkendt og indlysende behov for at forbedre kvaliteten af vores erhvervsskoler. Vi uddanner for få faglærte og rammerne på skolerne er for dårlige. Derudover fravælger mange unge bl.a. en erhvervsuddannelse, fordi det tvinger dem til at vælge en specifik livsbane meget tidligt i deres ungdom, som bl.a. Reformkommissionen senest har fremhævet. De unge i dag vil gerne være lidt længere tid i ungdomsmiljøet med fester, sports- og fritidsaktiviteter og gode fællesskaber.

Vi foreslår derfor at afsætte minimum 600 mio. kroner om året ekstra til at forbedre kvaliteten af erhvervsskolerne og samspillet med de andre ungdomsuddannelser. Udover nye værksteder, bedre rammer og kompetenceløft af underviserne foreslår vi at forlænge grundforløbet og etablere flere fælles campusmiljøer, som det allerede kendes flere steder uden for de større byer. Dermed ønsker vi at gøre det lettere for eleverne at blive del af et større ungdomsmiljø og gøre et skifte fra gymnasie til erhvervsuddannelse nemmere, hvis man fortryder undervejs.

BEDRE VELFÆRDSUDDANNELSER OG GRATIS MULIGHED FOR VIDEREUDDANNELSE

Antallet af ansøgere til mange vigtige fag- og professionsuddannelser er i disse år i frit fald eller i bedste fald stabilt. Samtidig får vi frem over brug for flere dygtige sosu'er, lærer, pædagoger, sygeplejersker mfl.

Det er blandt andet et resultat af spareøvelser og underprioriteringer, der har gjort de uddannelser mindre attraktive, og fordi færre og færre unge kan se attraktive karrierer i de jobs og professioner, som de peger frem mod. Det er et kæmpemæssigt problem for vores samfund. Men løsningen er ikke at slagte universitetsuddannelserne. Vi må slukke ilden, der hvor det brænder. Det indebærer både, at vi skal investere mere i fag- og professionsuddannelserne og skaber mere attraktive arbejdsliv i forlængelse af dem. Derfor skal efter- og videreuddannelse gøres gratis og tilgængelig for alle – ikke kun kandidater fra de nye korte kandidatuddannelser, som regeringen lægger op til. For at lykkes med at få flere til at vælge velfærdsprofessioner eller erhvervsuddannelser skal vi gøre op med tankegangen om, at de er modsætninger til universiteterne eller andre højere uddannelser. Vi skal binde uddannelsessystemet sammen og sørge for, at de forskellige uddannelsesmuligheder styrker hinanden. Derfor skal alle – akademikere som professionsbachelorer, erhvervsuddannede og faglærte – have retskrav på gratis videreuddannelsesplads på deltid, når de har været i job i mindst tre år.

BEDRE OG MERE FLEKSIBLE UNIVERSITETSUDDANNELSER

Øget fleksibilitet giver mere meningsfulde studieforløb for de studerende og for samfundet – det gælder også muligheden for at tage en kortere kandidatuddannelse, som Radikale Venstre bakker op om. Men ægte fleksibilitet forudsætter frihed for den enkelte studerende og uddannelsesinstitution – og ikke som regeringen forslår, at fjerne adgang til nogle uddannelses typer, når man opretter andre. Det øger jo ikke fleksibiliteten.

Antallet af erhvervskandidatuddannelser er i dag begrænset af Folketinget og de eksisterende muligheder for et-årige kandidatuddannelser ("akademiske overbygningsuddannelser") har ikke været tilstrækkeligt attraktive eller udbredte for hverken universiteter, studerende eller arbejdsgivere.

For at skabe ægte fleksibilitet skal studerende på alle uddannelsesområder have mulighed for at vælge frit mellem meningsfulde kortere kandidatuddannelser, to årige kandidatuddannelser, som dem vi kender i dag, og erhvervs kandidatuddannelser. Frivilligt og uden en kvote for, hvor mange, der må komme ind på hver type.

Samtidig skal meritgivning gøres mere uafhængigt af institutionernes økonomiske interesser, så flere oplever, at deres eksisterende kvalifikationer krediteres og færre spilder tid med at blive undervist i noget, de allerede ved. På solidt fagligt grundlag, til gavn for den enkelte og for hele samfundet.

MERE TRIVSEL, MINDRE PRÆSTATIONSÆS

Én af de allerstørste udfordringer i vores uddannelsessystem er, at alt for mange studerende mistrives. Flere og flere får stressdiagnoser og knækker nakken på et voldsomt præstationspres og en usund perfektionskultur.

Regeringens reformforslag vil forværre den mistrivsel. Bl.a. ved at øge konkurrence om kandidatuddannelsespladserne, indføre et ekstra optagelsessystem og komprimere uddannelserne, så 1,25 studieår presses ned på 1 kalenderår uden ferie.

Vi skal vende udviklingen – ikke trykke på speederen – i karakterræset. Der skal være tid til fordybelse og gode studieliv, tid til praktik, udveksling og studiejobs, tid til ferie og frihed på samme niveau som i resten af samfundet.

Karakterskalaen og optagelsessystemet, der i dag er med til at drive den præstationskultur, som presser alt for mange unge, skal gentænkes med fokus på at støtte de unges læring, frem for at presse dem. Vi skal hurtigst muligt få eksperter til at komme med forslag til at forbedre trivslen for børn og unge i og uden for uddannelserne.

MERE ÅBENHED, FRIHED OG FORDYBELSE

Hvis vi skal lykkes med at skabe et uddannelsessystem med mening og frihed til fordybelse, må vi investere i de uddannelser, der har brug for opkvalificering – ikke skære i dem, der allerede fungerer. Vi skal sørge for, at der er gode uddannelsesmuligheder i hele Danmark. Men det bliver ikke en samlet gevinst for Danmark, hvis bedre uddannelsesmuligheder ude i landet skal etableres på bekostning af velfungerende uddannelser i de store byer. Med udflytningsaftalen fra 2021 lukkede man uddannelser dér, hvor de unge står i kø for at uddanne sig og hvor virksomhederne mangler dem.

Vi skal i stedet gøre det mere attraktivt at søge studiepladser i de mindre byer, der i dag ikke bliver fyldt ud. Det skal ske ved at få flere ind på uddannelse eller videreuddannelse senere i livet og gennem investeringer i faglig kvalitet på alle landets uddannelser. Det er langt bedre end at gøre de studerende til brikker i et politisk spil om valgkredse og borgmesterkontorer.

Samtidig skal vi øge adgangen for internationale studerende til uddannelser, der er stor efterspørgsel efter på vores arbejdsmarked. Det kan give ekstra kræfter til vores virksomheder, mere liv i vores lokalsamfund og være en vej til at skabe flere medarbejdere til vores velfærdsinstitutioner.

ØKONOMI

Radikale Venstre foreslår altså samlet set at investere mere i uddannelse, ikke mindre – så flere unge kan få en bedre uddannelse, uanset hvilken vej de vælger. Vores forslag til finansiering er primært den tilbagetrækningsreform, som Reformalliancen mellem Radikale Venstre, Liberal Alliance og Konservative har foreslået tidligere på foråret, men vi er også åbne for at anvende noget af det øgede råderum på 16 milliarder, som regeringen netop har offentliggjort.

I det hele taget stiller vi ingen ultimative krav på forhånd, når det handler om finansiering, men vi håber, at Danmarks nye økonomiske situation kan bane vejen for en mere åben debat om, hvilke visioner vi har for fremtidens uddannelser.

Investering: ca. 2,6 mia. kr. pr år

- Gratis videreuddannelse for alle:
1.400 mio. kr.
- Øget kvalitet i videregående uddannelse mv:
600 mio. kr.
- Øget kvalitet i uddannelse til unge mv.:
600 mio. kr.

Finansiering: ca. 2,6 mia. kr. pr år

- Udfasning af efterløn og øvrige reformer på andre områder:
1,5-2,5 mia. kr.
- Bidrag fra bedre meritgivning og flere frivillige erhvervskandidater eller kortere kandidater (potentiale):
0-1 mia. kr.
- Eksisterende kvalitetspulje:
0,1 mia. kr.

For uddybning af tiltag og finansiering - se links til:
Radikale Venstres 2030 plan og **Stærke uddannelser – hele livet**

radikale **B**